

ELIPSA TEXTUAL-DISCURSIVĂ: PROBLEMA COERENȚEI ȘI A CONTEXTULUI

1. În interpretarea și înțelegerea enunțurilor eliptice, rolul contextului este esențial, deoarece vorbitorul exprimă, de cele mai multe ori, doar elementele strict necesare înțelegerii mesajului, punctele nodale ale structurii informaționale rămânând adesea neexprimate, dar ușor de reconstituit. De aceea, decodificarea și interpretarea enunțului eliptic are la bază un calcul inferențial care constă în relaționarea formei verbale eliptice cu o structură logico-semantică furnizată de un context inferat (Vlad 2000, p. 79–80)¹.

În procesul de înțelegere, respectiv interpretare a unui text, cel care interpretează „încearcă să umple orice gol pe care îl descoperă în conexitatea limbajului sau în configurația descripțiilor de stare pe care textul le manifestă, construind ipoteze privitoare la legăturile care lipsesc” (Vasiliu 1990, p. 140).

Discursul se produce și se interpretează nu doar printr-un proces de codificare și decodificare, dar și prin procese inferențiale, care se bazează pe strategia interpretului și care exploatează capacități umane generale și specifice limbajului, producând ori interpretării acestuia. Așa cum o frază nu e constituită din suma funcțiilor semnificative, tot așa „conexiunile de semne atribuie semnelor ce le compun restricții sau amplificări de semnificat”. Se dezvoltă, așadar, niște „*semiotici discursive*” (Mincu 1983, p. 56).

Calculul interpretativ „devine necesar în condițiile manifestării oricărei forme de incompletitudine sau de ambiguitate în produsul verbal textual, pentru a face posibilă reconstituirea conținutului implicit, neexprimat verbal, dar verbalizabil”. Operațiile inferențiale contribuie la „umplerea conținutului neexhibat în planul manifest al textului” prin valențele unificatoare pe care le aduc cu sine în interpretarea textual-discursivă, pentru că înțelegerea unui text, în versiune orală sau scrisă, înseamnă „o *mișcare pendulară* între principii și reguli discursive [subl. a. – C.V.], pe de-o parte, și altele, inferențiale, de formare/confirmare a ipotezelor, pe de altă parte” (Vlad 1994, p. 41).

¹ Acest articol reprezintă o parte dintr-un studiu mai amplu despre elipsa textual-discursivă și implicațiile pe care le are contextul când formele sintactice se dovedesc insuficiente în înțelegerea unui text.

O operație pertinentă în stabilirea elipsei textuale este identificarea contextului, ori de câte ori forma sintactică este insuficientă pentru a determina semnificația unui enunț, impunând recursul la situația de comunicare, la contextul întrebuintării sale. Enunțul *Vous devez sortir d'ici* poate fi suportul unor *acte verbale diferite*, neexplicitate verbal, precum:

- o constatare: *C'est un fait que vous devez sortir d'ici.*
- un ordin: *Sortez d'ici!*
- o judecată normativă: *Vous aurez l'obligation de sortir d'ici.*

În cadrul discursului dialogal, sensul apare precizat el însuși în context:

- (1) *Vous devez sortir d'ici.*
- (2) *C'est un ordre?*
- (3) *Non, c'est le règlement. Je n'y peux rien.* (Tuțescu, 1998, p. 81)

Se poate constata cu ușurință din exemplele de mai sus că ambiguitatea unei expresii poate fi îndepărtată prin apelul la situația de comunicare. Elementele non-verbale din comunicarea orală funcționează în calitate de „completări” ale comunicării prin mijloace verbale (cf. Slama-Cazacu 1982a, p. 213).

În baza principiului de economie a mijloacelor verbale, în vorbire interpretul trebuie să transforme un conținut literal „slab” într-un conținut implicat mai puternic, adică să-i adauge o anumită cantitate de informație, chiar cu riscul de a se înșela (cf. Berrendonner 1989, p. 115). Semnificațiile discursului sunt imaginate și percepute în funcție de incompletitudinea lui structurală, cum este, de exemplu, cea sugerată de *schema discursivă*.

2. Coerența *schemei discursive*² asigură o completitudine internă care contrabalansează incompletitudinea structurală. Nu doar relațiile de sens între fraze sunt cele care definesc coerența textului, ci și *relațiile referențiale*, adică relațiile între „fragmente” *de realitate* („obiecte” sau „stări de fapt”) pe care segmentele *lingvistice* le desemnează și care reprezintă referința lor (cf. Adam 1993, p. 52; Kleiber 1999, p. 15–16). Ideea de *schemă discursivă* sau *model discursiv* permite considerarea frazelor și a propozițiilor unui text ca fiind coerente prin raportarea lor la un *model* posibil sau plauzibil, iar dacă recursul la acest model are ca rezultat înțelegerea și interpretarea unei părți a unui text sau a unui text întreg, atunci textul este coerent. Și mai departe, macrostructurile textului pot fi puse în relație cu nivelul superior al macrostructurilor modelului (cf. Dijk 1997, p. 20). Exemple de astfel de macrostructuri sunt cele ale narațiunii sau ale argumentației.

² Teoria *modelului discursiv* asigură o bază solidă teoriei coerenței textuale, conform lui T. A. van Dijk (1997, p. 20).

Noțiuni ca *plan*, *schemă*, *cadru* structurează cunoașterea noastră, ne ajută să facem conexiuni, să înțelegem, finalmente, textele în care entități și activități sunt evocate într-o manieră obscură sau eliptică (cf. Nerlich, Clarke 1999, p. 49).

Coerența este o proprietate de ordonare logică a enunțurilor și de integrare a sensurilor locale într-un sens global (cf. Roventă-Frumușani 2005, p. 98). Principiul de reducere și comprimare a informației semantice, *globalitatea* se poate evidenția, din punct de vedere lingvistic, prin reduceri succesive ale expresiei verbale (cf. Vlad 1994, p. 119–120). Operațiile coerenței mobilizează mecanisme sintactice, semantice și pragmatice ale limbajului prin:

a) reguli de *repetiție* (actualizată prin pronominalizări, referențializări contextuale, substituții lexicale);

b) reguli de *progresie* (asigurată prin raportul între continuitatea tematică și progresia rematică);

c) reguli de *noncontradicție* (un text coerent nu trebuie să conțină nici un element care să contrazică o secvență anterioară) și

d) reguli de *relație* (regulă de natură pragmatică potrivit căreia acțiunile și evenimentele evocate trebuie să fie congruente în privința nivelurilor discursive și percepute ca atare de interpret) (cf. Charolles 1978; Tuțescu 1998, p. 102; Vlad 1999; Roventă-Frumușani 2005, p. 103 și 2000, p. 76).

3. Un eveniment verbal nu poate fi înțeles într-o manieră adecvată, într-un prim moment, decât dacă sunt cumulate cele două sensuri: *sensul enunțului* (al discursului) și *sensul enunțării*, mai precis al manierei și al intențiilor pe care le are locutorul în momentul producerii enunțului (cf. Vlad 1977, p. 50).

Unitate a micropragmaticii, *referința* furnizează informații despre subiectul enunțului constând în amănunte de natură lingvistică, extralingvistică (voce, timbru, accent), nume proprii și construcții explicative (cf. Bălănescu 2001, p. 170). În plan intratextual, referința se realizează prin reperaj referențial anaforic și cataforic³.

Deoarece *referenții* sunt entități ale lumii reale, desemnate cu ajutorul expresiilor lingvistice, referința apare ca „o relație limbă – lume, care stabilește legătura între porțiuni sau segmente ale lumii reale și expresii lingvistice” (Kleiber 1999, p. 17).

Capacitatea unei expresii de a identifica un referent pe baza referinței sale virtuale și a elementelor de care dispune interlocutorul într-o situație dată, în întrebuințare, demonstrează că descripția este *completă*. Când o *descripție definită* sau *nedefinită* eșuează în determinarea unui referent unic, aceasta este *incompletă*, fapt care arată că o expresie, deși saturată semantic, poate să eșueze în a-și atribui referentul (cf. DEP, p. 339).

³ J. M. Adam (1993, p. 52) consideră că *referința anaforică* e orientată la stânga, *referința cataforică* e orientată la dreapta, iar acestora li se adaugă o a treia, numită *exoforică*; cea din urmă este *absolută* și *contextuală* sau *deictică*. Despre reperajul anaforic și deictic a se vedea și C. Vlad (2003, p. 131).

Procesele de saturare, în general pragmatice, sunt cele care remediază incompletitudinea unei expresii lingvistice. În enunțurile următoare:

(4) *Caut o minge roșie cu buline albe.*

(5) *Am văzut baticul de mătase.*

(folosind termenii propuși de autorii DEP) se ilustrează în (4) o descripție *nedefinită* incompletă, iar în (5) o descripție *definită* incompletă. Ambele descripții eșuează în atribuirea unui referent ca obiect unic, fiind incomplete. Doar analiza condițiilor și a situației concrete în care este rostit primul enunț poate decide dacă acesta este complet sau incomplet. Mai precis, dacă enunțul (4) este rostit de către un părinte într-un magazin de jucării, există toate șansele ca oricare dintre mingile de acolo să corespundă cerinței părintelui, dacă însă un copil și-a pierdut pe un teren de joacă mingea, orice altă minge roșie cu buline albe este exclusă din discuție, pentru că acel copil vrea obiectul nu doar unic, ci și particular, care îi aparține. Enunțul (5) este incomplet pentru că există nenumărate obiecte care pot satisface condițiile exprimate prin descripția *baticul de mătase*.

Din examinarea acestor exemple reiese faptul că în atribuirea referențelor unor descripții definite sau nedefinite, *contextul* este hotărâtor. Complexitatea și dificultatea analizei enunțurilor complete vs. incomplete este determinată tocmai de diversitatea pe care o oferă situațiile și contextul în care se realizează aceste enunțuri.

4. Spre deosebire de *co-text*, care este asimilat cu grupul propozițiilor (frazelor) care urmează și preced o propoziție dată în text, echivalând tradiționalul context verbal, *con-textul* este considerat „grupul tuturor factorilor relevanți ai procesului comunicării (sau ai actului vorbirii) care nu sunt proprietăți ale textului (discursului) însuși” (Vlad 1982, p. 45; cf. și Vlad 2003, p. 114–115).

E. Coșeriu (1994, p. 86) afirmă că ființa umană nu apelează în comunicare doar la sistemul lingvistic, ci și la cunoașterea lucrurilor, la ideile și credințele referitoare la acestea, la imagini și la contextele explicite și implicite pe care le are despre lucruri⁴. Și pentru D. Maingueneau (1993, p. 10) contextul desemnează atât ceea ce este considerat *co-textul* verbal în care se găsește prins un enunț, cât și împrejurările ce alcătuiesc contextul (situațional) care definește specificitatea unei anumite situații

⁴ La E. Coșeriu (1967, p. 310–315) noțiunea de „context” apare schițată astfel: **context idiomatic**, constând în faptele verbale care alcătuiesc o „limbă istorică”, **context verbal** (anturajul, imediat sau mediat, al semnelor verbale dispuse secvențial-discursiv), **context extraverbal**: circumstanțe de natură fizică, empirică, naturală, practică, istorică și culturală. În Daniela Roventă-Frumușani (2000, p. 31) contextul este: a) **verbal**, b) **referențial**, c) **situațional**, d) **acțional**, e) **psihologic**. Elena Dragoș (2000, p. 22) preia din Armengaud (1985, p. 60) patru tipuri de contexte: a) **circumstanțial**, **factual**, **existentțial** sau **referențial**, b) **situațional** sau **pragmatic**, c) **interacțional**, d) **presupozițional**. Ioana Prioteasa (1974, p. 29) raportează caracterul economic al enunțului la contextul lingvistic și cel extralingvistic.

de comunicare (tipul momentului, locul unde anumite enunțuri sunt enunțate, rolul social al protagoniștilor etc.).

În opinia Olgăi Bălănescu (2001, p. 48) contextul este marcat de participarea locutorilor la actul vorbirii, devenind dinamic și fiind reprezentat de „totalitatea împrejurărilor și detaliilor de ordin fizic sau psihologic care determină într-o mai mare sau mai mică măsură performarea actului pragmatic”, în timp ce Tatiana Slama-Cazacu (1982a, p. 215) consideră contextul în mod ierarhic, nereducându-l la un ansamblu lingvistic, ci împreună cu ansamblul situațional, social-istoric, coordonate ale partenerilor, toate alcătuind diverse niveluri contextuale.

„O construcție psihologică”, un subansamblu de ipoteze de formă propozițională pe care le produce auditorul asupra lumii și un întreg ansamblu de premise utilizate pentru interpretarea enunțului reprezintă pentru D. Sperber și D. Wilson (1989, p. 31) ceea ce se numește *context*. Dintr-o cu totul altă perspectivă, și anume cea stilistică, Tudor Vianu (1956, p. 24) distinge *contextele legate* de cele *nelegate*, considerând că, în texte, coeziunea este asigurată de procedee precum: legăturile conjuncționale, anaforicele, adverbele, substituția și repetiția și că procedeele contextelor „în desfacere” sau „nelegate” sunt: juxtapunerea și asindetul. Dar din punctul de vedere al cercetării textual-discursive, mai important este faptul că în anumite situații există posibilitatea regăsirii complinirilor, operație care ajută la înlăturarea unei discontinuități sau discoeziuni „locale” și că în alte situații apare dificultatea de a „umple” omisiunile, producându-se fenomenul ambiguității expresiei verbale (cf. Vlad 1994, p. 82).

Scindarea, procedeu de reluare emfatică a unor afirmații, implicite sau explicite, făcute în text, e condiționată *contextual*, antrenând modificări în planul expresiei privind forma constituenților (Șerbănescu 1986, p. 3–7).

5. În cadrul construcțiilor scindate de tipul: *Munca este ceea ce îmi place și Ceea ce îmi place este munca*, descoperim forme ale elipsei la nivel intraenunțial (Șerbănescu 1986, p. 3). Trecerea de la construcția neemfatică la cea emfatică e însoțită de schimbarea conturului intonațional și de ocurența grupului *cel ce, cel care, ceea ce* în aceleași contexte, conferind acestora caracter emfatic (Șerbănescu 1986, p. 3–7). În măsura în care enunțurile cu valoare de exemplu de mai sus presupun existența implicită sau explicită a afirmației *Îmi place ceva* (cf. Șerbănescu 1986, p. 7), se poate spune că scindarea implică **elipsa**. Diferența dintre un enunț emfatic și unul nonemfatic apare la nivelul reliefării de către emițător a unuia dintre constituenți (*munca*) și la nivelul presupuzițiilor implicate, obținându-se un efect persuasiv puternic (Șerbănescu 1986, p. 5–8).

Henning Nølke (1993) distinge mai multe tipuri de *elipsă* în care se găsesc „adverbele de frază fără frază”; analiza sintactică clasică nu este foarte bine adaptată analizei acestor adverbe, rolul primordial jucându-l *actul enunțării* sau enunțul ca produs al acestui act. Aceste adverbe, denumite și „*hors-phrase*”, „*pro-phrase*”, „*ad-phrase*” sau „*mots-phrases*”, au o situație similară cu a apoziției, neputând do-

bândi un loc propriu-zis în frază (cf. Pop 2000, p. 35–36). H. Nølke (1993) distinge *elipse* funcționând ca:

- răspuns:
 - a) în care adverbul funcționează singur;
 - b) adverbul este atașat altui cuvânt;
 - c) adverbul răspunde unei întrebări retorice, contribuind la structurarea textului;
- apozitie;
- „corectări”;
- incize;
- coordonări ale constituentilor de același tip (sintagme verbale);
- enunțuri în întregime fără verb.

În opinia lui H. Nølke, *incompletitudinea sintactică* derivă din relația enunțului cu actul enunțării, o proprietate comună tuturor *elipselor* fiind dispariția din structura mesajelor a fragmentelor nonfocalizate, atunci când acestea sunt superflue pentru înțelegerea mesajului. În raport cu focalizarea, adverbele de frază joacă roluri diferite și se împart în:

- adverbe conectoare care se atașează direct la focalizare;
- adverbe paradigmaticizante care marchează, la nivel sintactic, un domeniu al focalizării;
- adverbe de enunț, care au o relație complexă cu focalizarea;
- adverbele de enunțare care cer un act de enunțare foarte explicit.

Exemplele următoare sunt construite după modelul lui H. Nølke (1993):

(6) *Fără glumă, închide fereastra.* (adverbe de enunțare)

(7) *Ei erau cincisprezece, poate douăzeci la joc.* (adverb de enunț)

(8) [...] *motive pur comerciale și în mod cert stocuri, credite ale clienților [...], conformitate cu tarifele [...]* (adverb paradigmaticizant)

Adverbele de frază, remarcă H. Nølke, nu fac parte din structurarea propriu-zis semantică, funcția lor fiind de a aduce un comentariu la enunțare sau la enunțul frazei.

M. Charolles și B. Combettes (1999, p. 98) se folosesc de *elipsă* ca de un instrument discursiv în aplicarea coeziunii sintactice. Elipsa este reprezentată de *modalizatori* și de *construcțiile detașate*, în cadrul cărora intră apozitiile, adjectivele sau participiile, gerundivele, construcțiile absolute sau infinitivele prepoziționale.

Modalizatorii sunt constituenți cu valoare enunțiativă. În exemplul lui Charolles, Combettes 1999, p. 98:

(9) *Si vous voulez le savoir, je me moque de cette affaire,*

verbul vorbirii, care este subînțeles (practic, un verb *dicendi*), funcționează ca un modalizator, permițând reformularea prin restituirea principalei: *si vous voulez le savoir, je vous dis que [...]*.

Locul construcțiilor detașate creează o dublă „așteptare”: aceea a unei relații cu o predicăție principală și aceea de identificare a unui referent, suport al construcției.

Debutul unor enunțuri prin construcții detașate de tipul: *Uimit [...]*, *Verde de frică [...]*, *Fără să aștepte [...]*, *Cu mâinile în buzunar [...]* cere, pe de o parte, reconstruirea unei predicății complete cu o sintagmă nominală referențială: *X este uimit, X este verde de frică, X nu așteaptă, X are mâinile în buzunar*, iar, pe de altă parte, atașarea acestei predicății la restul enunțului, pentru stabilirea unei relații logice (cf. Charolles, Combettes 1999, p. 99–100). Construcțiile detașate, așezate în jurul unor elemente nonreferențiale (adjective, participii, infinitive) presupun un referent subînțeles, nonexprimat și corespund unor predicății secundare, în măsura în care nu pot funcționa singure, făcând necesară complinirea predicăției principale conținute în restul enunțului.

În mod evident, ceea ce lipsește în construcțiile de mai sus este expresia actului de vorbire, iar din analiza acestora rezultă că enunțurile eliptice oglindesc transformările care intervin la nivel logic pe parcursul enunțării. Redistribuirea ulterioară a relațiilor sintactice face ca enunțurile să fie comprimate.

Dar dacă, în cazul exemplelor oferite de gramatica transformațională, când cele două structuri: cea de adâncime și cea de suprafață sunt puse față în față, prin asimilarea elipsei cu suprimarea se creează pericolul de „elipsomanie” (cf. Cherchi 1978, p. 118), există și pericolul interpretării *parafrizei enunțului*, și nu a enunțului însuși atunci când „restituirea nu este numai umplerea unei lacune, ci substituirea unui enunț cu altul” (Cherchi 1978, p. 119).

Studiul lui L. Cherchi (1978) oferă numeroase idei relevante pentru problematica elipsei, din care reținem:

(i) gramatica propoziției cu formele canonice, respectiv maniera în care o limbă își manifestă la suprafață elementele: subiect – predicat – complement nu oferă cel mai eficient instrument de analiză în studiul elipsei; în măsura în care structura logică a enunțurilor depinde de gramatica propoziției, aceasta trebuie inclusă în gramatica discursului;

(ii) elipsa trebuie integrată într-o lingvistică a discursului, ceea ce obligă la examinarea raporturilor care se stabilesc între o formă eliptică și un enunț vecin sau un element al situației; rolul anaforei și al deicticelor, marcate în general prin demonstrative, este legat de prezența elipsei în discurs;

(iii) observarea elipsei pe cupluri de enunțuri demonstrează legătura specifică (invariabilă) care se creează dinspre enunțul eliptic spre cel complet; dacă nu trimite la un alt enunț al discursului, enunțul eliptic presupune totdeauna o referință la unul dintre elementele situației (obiect, calitate, fapt ce are raport direct cu enunțul) prezente în momentul enunțării în gândul receptorului;

(iv) rolul elipsei nu este atât de a exprima, cât mai ales de a izola (împărțirea în temă vs. remă este eficientă), în măsura în care elipsa aduce o contribuție decisivă la coerența discursului, deoarece „o elipsă adevărată este rezultatul procesului de producere discursivă și nu un obiect gata încorporat într-un discurs” (Cherchi 1978, p. 125–126);

(v) în cadrul unui grup secvențial, care are drept constituenți enunțurile, elipsa are un rol privilegiat, deoarece poziția ei poate fi o deschidere sau o limită în cadrul secvențelor care alcătuiesc grupul.

6. Pentru enunțiator, elipsa devine o dovadă a solidarității enunțurilor într-un șir secvențial. Rolul ei în discurs este dictat de *competența discursivă*, care nu constă în „capacitatea individuală de producere și recunoaștere a grupurilor secvențiale” (Cherchi 1978, p. 127), ci în aceea de a produce și a menține *coerența discursului* în momentul inserării enunțului *nou*, recurgând la mărci potrivite (din care face parte și elipsa) și de a recunoaște mărcile de coerență în enunțul interlocutorului.

BIBLIOGRAFIE

- Adam 1993 = Jean-Michel Adam, *Éléments de linguistique textuelle*, Paris.
- Armengaud 1985 = F. Armengaud, *La pragmatique*, Paris, Presses Universitaires de France.
- Berrendonner 1989 = Alain Berrendonner, *Sur l'inférence*, în *Modèles du discours. Recherches actuelles en Suisse romande*, Christian Rubattel (ed.), Berne, Peter Lang, p. 105–125.
- Bălănescu 2001 = Olga Bălănescu, *Texte și pre-Texte. Introducere în pragmatică*, București, Editura Ariadna.
- Charolles 1978 = Michel Charolles, *Introduction aux problèmes de la cohérence des textes*, în „Langue française”, vol. 38, p. 7–41.
- Charolles, Combettes 1999 = Michel Charolles, Bernard Combettes, *Contribution pour une histoire récente de l'analyse du discours* în „Langue française”, vol. 121, p. 76–116.
- Cherchi 1978 = Lucien Cherchi, *L'ellipse comme facteur de cohérence*, în „Langue française”, vol. 38, p. 118–128.
- Coșeriu 1967 = Eugenio Coșeriu, *Teoría del lenguaje y lingüística general*, Madrid, Gredos.
- Coșeriu 1994 = Eugen Coșeriu, *Prelegeri și conferințe*. Supliment al revistei „Anuar de lingvistică și istorie literară”, XXXIII, 1992–1993, Iași.
- DEP = Jacques Moeschler, Anne Reboul, *Dicționar enciclopedic de pragmatică*, Cluj-Napoca, Editura Echinoc.
- Dijk 1997 = Teun A. van Dijk, *De la grammaire de textes à l'analyse socio-politique du discours*, în Sophie Moirand (éd.), „Le Français dans le monde”, n° spécial: *Le discours: enjeux et perspectives*, Paris, Hachette, p. 16–29.
- Dragoș 2000 = Elena Dragoș, *Introducere în pragmatică*, Cluj-Napoca, Casa Cărții de Știință, 2000.
- Ducrot 1984 = Oswald Ducrot, *Le dire et le dit*, Paris, Les Éditions de Minuit, p. 13–31.
- Kleiber 1999 = Georges Kleiber, *Problèmes de sémantique. La polysémie en questions*, Villeneuve d'Ascq, Presses Universitaires du Septentrion.
- Maingueneau 1993 = Dominique Maingueneau, *L'énonciation littéraire*, I. *Éléments de linguistique pour le texte littéraire*. Troisième édition revue et augmentée avec exercices et corrigés, Paris, Dunod.
- Mincu 1983 = Marin Mincu, *Semiotica literară italiană*, București, Editura Univers.

- Moeschler, Reboul 1999 = Jacques Moeschler, Anne Reboul *Dicționar enciclopedic de pragmatică*. Traducere în limba română: Carmen Vlad, Liana Pop, Cluj-Napoca, Editura Echinox.
- Nerlich, Clarke 1999 = Brigitte Nerlich, David D. Clarke, *Champ, Schéma, Sujet: Les contributions de Bühler, Bartlett et Benveniste à une linguistique du texte*, în „Langue française”, vol. 121, p. 36–55.
- Nølke 1993 = Henning Nølke, *Adverbes de phrase sans phrase* în Karolak, I., Muryn, Teresa (eds), *Complétude et incomplétude dans les langues romanes et slaves*, Cracovia, Wydawnictwo Naukowe.
- Pop 2000 = Liana Pop, *Espaces discursifs. Pour une représentation des hétérogénéités discursives*, Louvain, Paris, Peeters.
- Prioteasa 1974 = Ioana Prioteasa, *Economia lingvistică din perspectiva conceptelor structură de suprafață și structură de adâncime*, în *Probleme de lingvistică generală*, vol. VI, București, Editura Academiei RSR, p. 25–31.
- Roventă-Frumușani 2000 = Daniela Roventă-Frumușani, *Argumentarea. Modele și strategii*, București, Editura BIC. ALL.
- Roventă-Frumușani 2005 = Daniela Roventă-Frumușani, *Analiza discursului. Ipoteze și ipostaze*, București, Editura Tritonic.
- Slama-Cazacu 1982a = Tatiana Slama-Cazacu, *Structura dialogului: despre „sintaxa dialogată”*, în SCL, XXXIII, nr. 3, p. 211–224.
- Slama-Cazacu 1982b = Tatiana Slama-Cazacu, *Structura dialogului: despre „sintaxa dialogată”*, în SCL, XXXIII, nr. 4, p. 301–314.
- Sperber, Wilson 1989 = Dan Sperber, Deirdre Wilson, *La Pertinence. Communication et cognition*. Traduit de l'anglais par Abel Gerschenfeld et Dan Sperber, Paris, Les Éditions de Minuit, 1989.
- Șerbănescu 1986 = Andra Șerbănescu, *Construcții scindate*, în LR, XXXV, nr. 1, p. 3–8.
- Tuțescu 1998 = Mariana Tuțescu, *L'argumentation. Introduction à l'étude du discours*, Ed. Universității din București.
- Vasilie 1990 = Emanuel Vasilie, *Introducere în teoria textului*, București, Editura Științifică și Enciclopedică.
- Vianu 1956 = Tudor Vianu, *Contexte legate și nelegate din punctul de vedere stilistic*, în LR, V, nr. 3, p. 16–24.
- Vlad 1977 = Carmen Vlad, *Conceptul de text*, în CL, XXII, nr. 2, p. 251–254.
- Vlad 1982 = Carmen Vlad, *Semiotica criticii literare*, București, Editura Științifică și Enciclopedică.
- Vlad 1994 = Carmen Vlad, *Sensul, dimensiune esențială a textului*, Cluj-Napoca, Editura Dacia.
- Vlad 1999 = Carmen Vlad, *Coeziune, congruență, coerență*, în SCL, L, nr. 2, p. 463–471.
- Vlad 2000 = Carmen Vlad, *Textul aisberg*, Cluj, Casa Cărții de Știință.
- Vlad 2003 = Carmen Vlad, *Textul aisberg. Teorie și analiză lingvistico-semiotică*, ediția a II-a revăzută și adăugită, Cluj, Casa Cărții de Știință.

TEXT AND DISCOURSE ELLIPSIS:
A PROBLEM OF COHERENCE AND CONTEXT
(Abstract)

My article, obviously approaching the ellipsis of text and discourse, aims at emphasizing the implications contexts have when syntactical forms prove insufficient in the comprehension of a text.

The focus of this paper has been to demonstrate that, in the conditions of any manifestation of a form of a certain ambiguity or incompleteness in the production of verbal expression, inferential operations become necessary in order to allow a reconstruction of the implicate content. The ambiguity of an expression may be removed by appealing to the situation of communication.

We have considered it necessary to show what kind of implications and mechanisms are involved by *coherence* and *globalism* as features of a logical sequencing of statements and of integration of local meanings in a global meaning.

Enumerating the meanings of the word *context* as listed by various linguists, we have underlined the fact that the difficulty and complexity of the analysis of complete vs incomplete statements is determined by the diversity of the situations in which these statements are made.

We have illustrated this theory with a few examples taken over from Nolke (1993) in which those „sentence adverbs” that lack the context of a sentence play the role of ellipsis, having the function of making a comment on the utterance or on the statement itself.

Cherchi’s study (1978) gives us a few clues significant for the complexity of the study of ellipsis, namely: a) sentence grammar is not the most effective tool in the analysis of ellipsis; b) ellipsis should be integrated in the linguistics of discourse; c) elliptic discourse always involves reference to one of the elements of a situation which are present in the making of the utterance (object, characteristic, fact); d) the function of the ellipsis is more to isolate rather than to express anything, and within a sequence of elements, the placement of ellipsis represents either openness or a limit within the sequences that make up the group.

In conclusion, we may say that ellipsis is proof of the cohesion of statements within such a sequence of statements, and its role is determined by the *discourse competence*, which consists in the production and the preservation of the coherence of the discourse.

Cuvinte-cheie: *elipsă, discours, coerență, coeziune, context, adverb.*

Keywords: *ellipsis, discours, coherence, cohesion, context, adverb.*

Baia Mare, str. Olteniei, 2A